Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2024/25

Destinace (země, město): Belgie, Brusel

Jméno, příjmení: Jitka Hejlová

Místo působení (univerzita, fakulta, příp. katedra/ústav): Université Libre de Bruxelles, Faculté de Lettres, Traductions et Communications, Département de Langues et Lettres, Centre d'Études Tchèques

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA NA BRUSELSKÉ SLAVISTICE

Centrum českých studií (CET) je součástí slavistiky na Katedře moderních jazyků a literatur. Program slovanských jazyků je kompletní – češtině je tak možné se věnovat na bakalářském, magisterském i doktorském stupni studia. Na slavistice kromě výuky českého jazyka, literatury a kultury funguje také polonistika a rusistika. Ze slovanských jazyků se formou volitelných předmětů dále vyučují chorvatština a slovinština. V nabídce je také večerní kurz ukrajinštiny.

Soupis denních kurzů českého jazyka a počty studentů

BA1 (2x 60 min. týdně), 13 studentů

BA2 (4x 60 min. týdně), 2 studenti

BA3 (4x 60 min. týdně), 2 studenti

MA1 (2x 60 min. týdně), 1 studentka

MA2 (2x 60 min. týdně), 1 studentka

Tchèque I, II (2x 60 min. týdně), 1 studentka (kurz pro mimooborové studenty)

Doktorské studium: 2 studentky

Denní studium

Během 1. ročníku bakalářského studia (BA1, předmět *Česká historie, kultura a jazyk*) si studenti po stránce jazykové osvojují fonetické prostředky češtiny, zorientují se v systému jazyka a ovládnou základy češtiny tak, aby si česky dokázali poradit v základních komunikačních situacích. Ve 2. a 3. ročníku (BA2/3, předměty *Langue tchèque I* a *Langue tchèque II*) se seznamují s podstatnými částmi deklinačního paradigmatu, naučí se používat kategorii vidu, osvojí si české časy a modality, přičemž postupně rozvíjí slovní zásobu v různých tématech a komunikačních situacích. Na kurzech se seznamují také s českými reáliemi a kulturou, výběrově s pasážemi z české historie. Každý semestr studenti zpracovávají samostatně projekt týkající se některého z probíraných témat, který následně česky prezentují – v tomto roce jsme projektovou formou uspořádali anketu o největšího Čecha/Češku a zorganizovali jsme český knižní klub. Výstupní úroveň studentů bakalářského studia je B1.

Studenti magisterského studia (MA1/2, předměty *Langue tchèque III* a *Langue tchèque IV*) dále zdokonalují své kompetence v češtině, a to s ohledem na své individuální potřeby, zájmy a profesní směřování. Pracujeme výběrově jak s učebnicemi, tak s autentickými českými materiály (filmy, sociální sítě, Česká televize, Český rozhlas, YouTube, podcasty, periodika *Host*, *Respekt*, *Deník N*...), studenti se učí česky debatovat, argumentovat, formulovat delší monologické projevy a samostatně prezentovat. Písemně zpracovávají také eseje na vybraná témata. V posledním ročníku magisterského studia obvykle vyjíždějí na studijní pobyt nebo pracovní stáž a jazykové dovednosti uplatňují v praxi. Magisterští studenti ovládnou češtinu přibližně na úrovni B1+/B2.

Češtinu si jako nepovinně volitelný předmět (*Tchèque I a II*) můžou na ULB zapsat i studenti jiných oborů. Kurz láká zájemce o Česko, kteří se s češtinou chtějí seznámit obvykle z turistických či osobních důvodů. Někteří z nich uvažují o studijním pobytu v Česku a chtějí získat základy jazyka. Předmět si pravidelně zapisují také studenti s českými kořeny studující na ULB jiný obor se záměrem zdokonalit své vyjadřovací schopnosti, naučit se český pravopis a vylepšit svůj písemný projev. Obsah výuky se individuálně přizpůsobuje potřebám zapsaných studentů.

Výukové materiály

Po léta sloužila jako osa výuky češtiny skripta *Langue Tchèque I* a *Langue Tchèque II* Dany Slabochové, která byla naposledy revidována v roce 2009. Přestože byla skripta velmi kvalitní a dobře vystavěná, vznikla postupně potřeba výuku obsahově i metodicky obměnit a materiály přiblížit dnešním potřebám. Úkolem lektora češtiny je proto do výuky připravovat vlastní handouty na míru konkrétním skupinám a jazykovým úrovním. Původní skripta slouží jako doplněk pro samostudium.

Během uplynulého akademického roku jsme s kolegyní Adélou Mazurovou začaly pracovat na nových skriptech pro 1. ročník – *Mějte se česky*. Pracuje se v nich s příběhem studenta Guillauma z ULB, který vycestoval na Erasmus+ do Brna. Logikou a obsahem navazují nová skripta na původní materiály, ale základy češtiny předávají komunikativní metodou, zaměřují se na schopnost jednoduché jazykové interakce a do popředí staví mluvený projev. Jednotlivé lekce vznikaly průběžně během akademického roku a byly testovány přímo ve výuce studenty 1. ročníku. Díky finanční podpoře MZV a Velvyslanectví České republiky v Bruselu jsme mohly vznikající kapitoly pravidelně konzultovat s kolegyněmi Zdenou Malou a Janou Hudečkovou z Metodického centra ÚJOP. V současnosti je skriptům dávána profesionální grafická podoba a budou k nim k dispozici taky originální audia. Materiál plánujeme plnohodnotně používat ve výuce od následujícího akademického roku.

Pro ostatní ročníky zatím zůstává vše při starém – hlavním podkladem pro výuku i studium jsou a nadále budou pracovní listy a materiály připravované lektorem. Inspirace se čerpá z různých zdrojů – výuku obohacují materiály z učebnic *Česky krok za krokem* a *Čeština expres* (Lída Holá, Pavla Bořilová). S oblibou jsou využívány taky online materiály a cvičení k těmto učebnicím nebo kanál *Krátké české zprávy*. Inspirace se čerpá také z učebnic *Czech It UP!* (UPOL), z publikace *Jazykové hry a aktivity pro výuku češtiny A1.1* (Z. Malá), často se pracuje s publikací *Čeština pro cizince A1, A2, B1* (K. Vodičková, M. Kestřánková, A. Černá, D. Štěpánková, J. Veroňková). Nově a s oblibou jsou využívány také pasáže z e-učebnice *Můj semestr v Česku*. K samostatnému procvičování studenti mohou využívat taky web *Czech Online* a cvičení dostupná v Moodlu.

Ateliér literárního překladu

Od 2. ročníku bakalářského stupně se studenti mají možnost účastnit překladatelského ateliéru pod vedením Astrid Muls. Díky on-line formátu ateliér v uplynulém roce propojil studenty češtiny z Bruselu a z pařížské Sorbonny. Výběrově se ho ale účastnili také další studenti a zájemci z Česka, Francie a Německa. Letos byly k překladu vybrány texty básnířky Alžběty Stančákové, čímž se navázalo na předchozí překlady poezie Petra Hrušky a Pavla Kolmačky.

Program Tandem

Na ULB už delší dobu s velkým ohlasem funguje program jazykové výměny *Tandem.* Projekt pomáhá propojit zahraniční studenty programu Erasmus+ se studenty z ULB a umožnit jim se zlepšit a rozmluvit v jazycích, které se učí. Letos se jazykové výměny účastnila jedna studentka češtiny, která pomáhala s francouzštinou své kolegyni z Masarykovy univerzity. Na jazykových dovednostech pracovaly během společných setkání, výletů a svůj pokrok průběžně zaznamenávaly a glosovaly. Na konci programu obě konstatovaly nemalé zlepšení v porozumění a schopnost poradit si i ve spontánní jazykové interakci. Jako závěrečný projekt v obou cílových jazycích zpracovaly cestovatelský vlog a podcast o studiu jazyků.

Zahraniční studentské mobility

Významným motivačním faktorem studia češtiny jsou rozmanité příležitosti k zahraničním výjezdům, výměnám a studijním pobytům.

Zavedený je program Erasmus+, existuje možnost získat dvojitý diplom z ULB a MUNI v rámci *Master européen*, magisterského studijního programu zaměřeného na jazyky, historii a kulturu střední Evropy. Od následujícího akademického roku bude zahájena spolupráce s bohemistikou v Lipsku a pro studenty ULB tím vznikne možnost získat titul i z tamější univerzity.

Oblíbenou a hojně využívanou příležitostí ke zdokonalení češtiny jsou letní školy slovanských studií v Praze, v Brně, v Olomouci, v Plzni, v Českých Budějovicích či v Poděbradech. Studentům jsou pravidelně nabízeny i pracovní stáže v ČR, které představují příležitost otestovat svou jazykovou vybavenost při práci v českojazyčném prostředí a zároveň možnost získat konkrétní profesní zkušenost.

Večerní kurzy pro veřejnost

Nedílnou součástí pracovní náplně bruselského lektorátu jsou večerní kurzy češtiny pro veřejnost. Díky relativně vysokému zájmu (kolem 30 studentů) a zapojení externích lektorek se znovu povedlo otevřít čtyři úrovně pokročilosti. Kurzy N1 a N2 probíhaly prezenčně a úrovně N3 a N3+ online.

Jazykové kompetence večerních studentů se pohybují v rozmezí (A0 – C1). Do kurzů se zapisují zájemci s různými cíli a motivacemi. Naprostá většina z nich se ale češtinu učí nebo si ji udržuje z ryze osobních důvodů – aby se mohli lépe dorozumět s rodinami a přáteli svých českých partnerek a partnerů, aby udrželi kontakt s jazykem země, v níž žili nebo chtějí žít. Do pokročilejších úrovní se hlásí také potomci Čechů žijící v zahraničí, kteří ale češtinu znají z domácího prostředí, a rádi by kontakt s jazykem a českou kulturou posílili. V multikulturním prostředí Bruselu se ale najde také řada čistokrevných milovníků cizích jazyků a kultur, kteří si studiem kuriózního západoslovanského jazyka zpestřují svůj lingvistický repertoár. Pro přesnější představu o profilech a potřebách studentů večerních kurzů je možné nahlédnou do diplomové práce *Čeština v zahraničí* Barbory Hofmannové, která situaci na CETu podrobně zmapovala.

Ve večerních kurzech se zejména u začátečnických úrovní opíráme o kostru učebnic *Čeština Expres* a *Česky krok za krokem* Lídy Holé. S oblibou ale zařazujeme další materiály, zejména ty autentické, a věnujeme se českým reáliím. Program a témata kurzu se nicméně vždy přizpůsobují potřebám a zájmům konkrétní skupiny. Obecně se věnujeme zejména tématům z každodenního života, tématům jako volný čas, kultura, cestování, jídlo – tedy oblastem, které umožňují rozvíjet společenské a osobní vztahy v českém prostředí.

Za přátelskou, inspirativní a hladkou spolupráci patří dík externím lektorkám Barboře Hofmannové a Báře Křenek Sobotkové.

Kulturní, vzdělávací a společenské aktivity

V listopadu 2025 se připomínalo *25 let od sametové revoluce*. Při té příležitosti stážistka Českého centra Brusel Kateřina Vybíralová připravila studentům češtiny workshop na míru, jehož snahou bylo přiblížit svět a myšlení Olgy a Václava Havlových. Jak by se asi stavěli k současným společenským výzvám, k dezinformacím, radikalizaci, jak by viděli postavení občana ve společnosti dneška? Ze společných úvah o důležitosti a limitech demokracie a humanity vznikla mimo jiné krátká absurdní dramata nebo fiktivní instagramové profily obou protagonistů české cesty k demokracii.

Navázali jsme na tradici *slavistických večírků* a koncem listopadu jsme s kolegy z obou jazykových kateder ULB uspořádali druhý obnovený ročník. Povzbuzeni loňskou zkušeností jsme na program opět zařadili Kahoot a troufli si tentokrát i na ochutnávku typických slovanských pochutin, včetně nakládané zeleniny. Nechyběl ani playlist složený z hitů současných i retro slovanských hitparád, k zakousnutí si pak mohli návštěvníci nabídnout třeba zapiekanky, syrniky nebo jednohubky s česnekovou pomazánkou. Kromě příjemné zábavy, tance a hodování se na večírku podařilo vzájemně propojit studenty filologie se studenty překladatelství a tlumočnictví. Večera se zúčastnily také ukrajinské studentky z Kyjeva, které přijely na ULB na Erasmus+. Výtěžek z celé akce pak putoval na Ukrajinu jako příspěvek na rekonstrukci univerzitních budov zasažených bombardováním.

V prosinci se po čase opět povedlo ve spolupráci se *Zastoupením Jihomoravského kraje* a neziskovou organizací *iShorts* uspořádat promítání krátkých českých filmů. V krásných prostorách Pražského domu byly bruselskému publiku představeny tři krátké filmy – studentským Oscarem oceněný *Krajan,* animovaný *Plevel* a snímek *Hranice* reflektující téma ilegální migrace. Vzhledem z předvánočnímu načasování si mohli návštěvníci vychutnat nejen filmy, ale také cukroví a připít si moravským vínem.

Na jaře jako součást prezentace fakulty během dne otevřených dveří bylo uspořádáno *Čtení z Harryho Pottera* v různých jazycích. V podání studentů zazněly úryvky z 1. dílu série ve dvacítce jazyků, kterým se na ULB lze věnovat. Nemohla chybět ani čeština. Dobře se bavili jak protagonisté (někteří z nich se dokonce oblékli ve stylu knihy), tak publikum, které mohlo během poslechu hádat, o jaké jazyky se jedná.

Česky i po lekci: *český klub* a *Café tchèque*

Aby měli studenti možnost být v živém kontaktu s českou kulturou i nad rámec výuky, nabídli jsme jim na možnost účastnit se *českého klubu.* Stážistky Tereza Hálová a Tereza Plačková organizovaly jednou týdně *konverzační klub*, tedy setkání u kávy či piva pro zájemce o češtinu na všech jazykových úrovních. Kdo měl čas a chuť, mohl se zastavit, zahrát si v češtině nějakou hru, popovídat si nejen o připravených tématech a vzájemně se seznámit. Příznivý ohlas měly také *Večery s českým filmem*, které daly nahlédnout do světa české filmové klasiky.

I letos pokračovala tradice večerů *Café tchèque*, které lákají jak studenty, tak Čechy žijící v Bruselu. Studenti si v uvolněné a přátelské atmosféře vyzkoušejí konverzaci s českými rodilými mluvčími, Češi zase poznají komunitu lidí, kterým Česko a čeština z různých důvodů přirostly k srdci. Bývá to oboustranně vřelé a obohacující. Jarní *Café tchèque*, které jsme uspořádaly ve spolupráci s Českým centrem v Bruselu a Zastoupením Jihomoravského kraje, se neslo v duchu českých pohádek, nových začátků a šťastných konců.

Zapojení studentů do akademických aktivit

Vedoucí bruselské bohemistiky Petra James stojí v čele výzkumného centra Modernitas, které se zaměřuje na interdisciplinární zkoumání středo- a východoevropských modernismů. Díky tomu se studentům pravidelně naskýtá možnost účastnit se přednášek předních výzkumníků z partnerských pracovišť, kteří do Bruselu do Maison des Sciences Humaines přijíždějí. Začátkem jarního semestru měli studenti možnost být součástí konference „*Backstage of Modern Art: Market, Industry and Propaganda that Shaped the Art and Literature in 1890–1960s*“ pořádané kolegyní Barborou Svobodovou. Výzkumného zaměření Modernitas se tematicky dotkla také exkurze do Musée Art et Histoire. Studenti z kurzů literatury Petry James navštívili expozici věnovanou belgickému kolonialismu a na základě konkrétních exponátů se zamýšleli nad atmosférou přelomu 19. a 20. století v Belgii a ve střední Evropě.

Do akademické práce byli studenti přímo zapojeni také během tzv. *Journée d'études* – konferenčního dne věnovaného literárnímu překladu ve výuce jazyků. Dva studenti vystoupili se samostatnými příspěvky, další studenti se aktivně účastnili diskuse během kulatého stolu. Spojujícím prvkem diskusí byla mj. shoda na tom, že i v době AI má překlad zpracovaný člověkem své pevné místo právě v literatuře, kde je potřeba kromě jazykového kódu citlivě

přenést také kulturní specifika. Studenti vyjádřili přání se právě literárnímu překladu věnovat více prostoru i na kurzech.

Webové stránky a sociální média.

Informace o aktivitách CETu jsou dostupné také online. Základní vizitku CETu a rozcestník poskytují webové stránky. O jazykových kurzech, akcích a událostech spojených s českou kulturou pravidelně informujeme zejména na Instagramu a Facebooku.

https://cet.ulb.be/

https://www.facebook.com/cetulb

https://www.instagram.com/czech_in_brussels/

Projekt *Fráze týdne*

Jako oživení obvyklého obsahu sociálních sítí CET spustily stážistky Tereza Hálová a Tereza Plačková seriál *Fráze týdne*. Jednou týdně zveřejňovaly krátká videa (reels) představující české fráze, ustálená spojení nebo hovorová slova, které Češi při neformálním projevu v interakci běžně používají. Každá fráze byla ve videu vysvětlena a použita v typickém jazykovém kontextu. Videa byla opatřena anglickými titulky a krátkým komentářem a byla přeložena do angličtiny a francouzštiny.

Praktické informace o lektorátu v Bruselu

CET sídlí v podkrovní místnosti historické budovy knihovny ULB v kampusu Solbosch. Útulná místnost slouží jednak jako zázemí lektora, jednak jako učebna. Zároveň je v ní umístěna i česká knihovna. Na CET je k dispozici dataprojektor, whiteboard, laminovačka. Na fakultě je pak možnost zdarma a prozatím neomezeně tisknout a kopírovat černobíle i barevně. Lektor může dále využívat společnou pracovnu lektorů a také bohemistickou kancelář.

Ubytování si lektor zajišťuje samostatně. Univerzita ubytovací kapacity nenabízí. Stravování je možné na kampusu za zvýhodněné ceny pro personál – na výběr je z několika univerzitních restaurací, bister a kaváren. Na kampusu funguje také zdravotní středisko.

Závěrem

Práce vyslaného lektora češtiny je ze své podstaty autonomní – pracovních cílů dosahujeme obvykle sami nebo ve společné práci se studenty. Na bohemistice v Bruselu se ale daří sledovat společné cíle a nacházet pracovní průsečíky i s jinými kolegy – ať už s týmem výzkumného centra Modernitas, s kolegy ze slavistiky nebo s kolegy ze spřátelených českých institucí v Bruselu. Letos jsme navíc úzce spolupracovaly na skriptech s ÚJOP UK. Otevřená kolegiální atmosféra přináší nové myšlenky, pohledy nápady a je příčinou toho, že ani po pěti letech působení v Bruselu práce neupadá do rutiny a pevně zajetých kolejí. Za spolupráci, podporu a aktivní zájem patří dík Petře James, Adéle Jelínkové a Barboře Svobodové z ULB a externím lektorkám, za aktivitu, nápaditost a odvahu také našim stážistkám a za práci, nadšení pro věc a pro češtinu pak bruselským studentům.

Brusel 31. července 2025 Mgr. Jitka Hejlová

Fotografická příloha

Na kurzech češtiny

Slavistický večírek 2024

Promítání krátkých českých filmů v Pražském domě v Bruselu

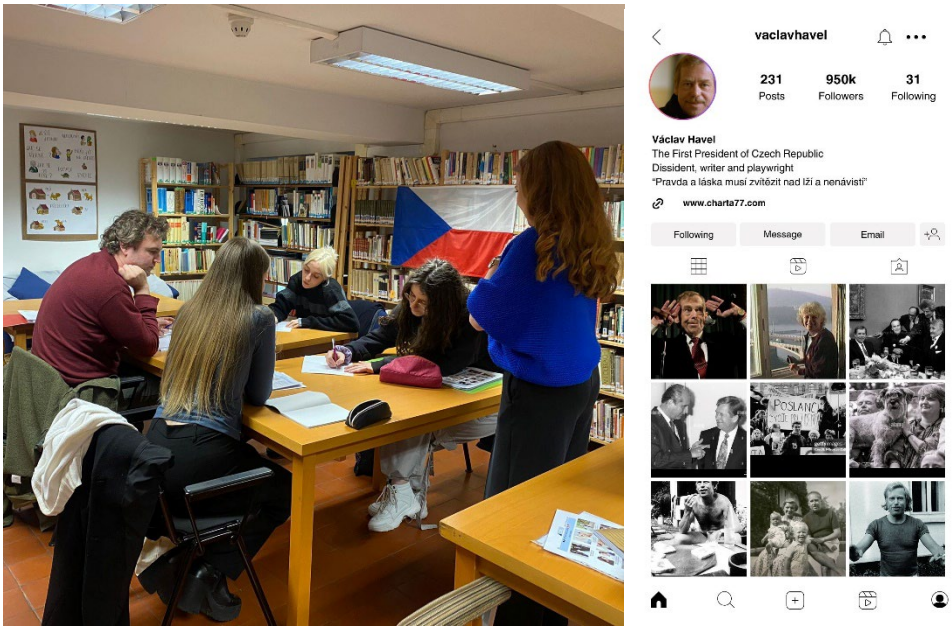

Workshop připomínající 25 let od sametové revoluce

Exkurze se studenty do Musée Arts et Histoire

Pohádková edice Café tchèque

Čtení Harryho Pottera *v různých jazycích*

Journée d'études na téma „Literární překlad jako kulturní výzva a nástroj v jazykové výuce“

Série promítání „Večer s českým filmem“

Český konverzační klub *pod vedením stážistek Terezy Hálové a Terezy Plačkové*

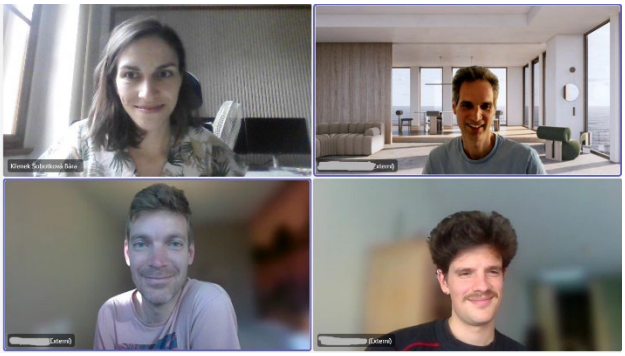

Závěr semestru (večerní kurzy)